

**Virsraksts:** Par tiesībām iesniegt pieteikumu administratīvajā tiesā.

**Tēze:** Ekonomikas pamatlikumi pirmām kārtām vērsti uz konkurences attīstīšanu un tādēļ vēlme būt aizsargātam pret nevēlamu konkurenci principā netiek uzskatīta par tiesisku interesi un tādējādi to nevar aizstāvēt tiesā.

**Tēze:** Tas vien, ka pie līdzīgiem pieteikumiem vienā gadījumā ir pieņemts pieteikums, bet otrā gadījumā atteikts pieņemt pieteikumu, vēl nenozīmē, ka notikusi nepamatota prakses maiņa. Ja, izskatot lietu, tiesa konstatēs, ka pieteikumu iesniegusi persona, kurai nav tiesību iesniegt pieteikumu, tai atbilstoši Administratīvā procesa likuma 282.panta 2.punktam ir jāizbeidz tiesvedība lietā.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas  
Senāta Administratīvo lietu departamenta**

**2005.gada 17.augusta**

**LĒMUMS**

**Lietā Nr.SKA-394**

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs

senators V. Jonikāns,

senatore J. Briede,

senatore G. Višņakova,

piedaloties akciju sabiedrības „L&T Hoetika” pārstāvjiem *E.B.* un zvērinātam advokātam Agrim Repšam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja akciju sabiedrības „L&T Hoetika” blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2005.gada 30.jūnija lēmumu, ar kuru atstāts negrozīts Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2005.gada 2.maija lēmums, ar kuru atteikts pieņemt akciju sabiedrības „L&T Hoetika” pieteikumu.

**Aprakstošā daļa**

[1] 2005.gada 29.aprīlī Administratīvajā rajona tiesā akciju sabiedrība (turpmāk – AS) „L&T Hoetika” iesniegusi pieteikumu, kurā lūgusi atzīt Rīgas domes faktisko

rīcību, 2005.gada 9.martā noslēdzot atkritumu apsaimniekošanas līgumu ar sabiedrību ar ierobežotu atbildību (turpmāk – SIA) „Cleanaway”, par prettiesisku, atzīt par spēkā neesošu līgumu starp Rīgas domi un SIA „Cleanaway”, kā arī aizliegt Rīgas domei un Rīgas domes Vides departamentam līdz 2020.gada 19.decembrim slēgt atkritumu apsaimniekošanas līgumus par tādu atkritumu apsaimniekošanu Rīgas pilsētā, kurus šobrīd apsaimnieko AS „L&T Hoetika”.

Pieteikumā norādīts, ka AS „L&T Hoetika” un Rīgas dome 1997.gada 19.decembrī noslēgušas līgumu Nr.7 par cieto sadzīves atkritumu apkopi Rīgas pilsētā, kurš ir spēkā līdz 2020.gada 19.decembrim. Minētais līgums piešķir AS „L&T Hoetika” ekskluzīvas tiesības veikt Rīgas pilsētā saražoto cieto sadzīves atkritumu, tajā skaitā sašķiroto sadzīves atkritumu, savākšanu, šķirošanu un transportēšanu uz atkritumu noglabāšanas vietu. Rīgas domes priekšsēdētājs nebija tiesīgs noslēgt sadzīves atkritumu apsaimniekošanas līgumu ar SIA „Cleanaway”, tādējādi minētais līgums atzīstams par spēkā neesošu no tā noslēgšanas dienas. Savukārt Rīgas domes rīcība, noslēdzot līgumu par atkritumu apsaimniekošanu Rīgas pilsētā ar SIA „Cleanaway”, attiecībā pret AS „L&T Hoetika” uzskatāma par prettiesisku faktisko rīcību.

[2] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2005.gada 2.maija lēmumu atteikts pieņemt AS „L&T Hoetika” pieteikumu. Lēmums pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Nav iespējams konstatēt pieteicējas tiešu tiesisku interesi, tādējādi secināms, ka iesniegts negatīvais konkurences novēršanas pieteikums.

[2.2] Saskaņā ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta praksi, ja netiek pierādīta tieša tiesiska interese, pastāv tiesiskas intereses neesamības prezumpcija. Administratīvo lietu departaments spriedumā lietā Nr. SKA – 183 norādījis, ka, atbilstoši komercietību principam, netiek atzīta aizsardzība pret konkurenci un cita konkurenta darbības pieļaušanu, ja vien netiek konstatēti izņēmuma apstākļi.

[2.3] Konkrētajā lietā nav iestājies neviens ar tiesību normām vai faktiem pamatots tiesiskas intereses neesamības prezumpcijas izņēmums, tādējādi AS „L&T Hoetika” intereses nav uzskatāmas par tiesiski aizsargājamām un tai nav subjektīvā pamata pieteikuma iesniegšanai tiesā.

[3] Izskatot AS „L&T Hoetika” blakus sūdzību par minēto Administratīvās rajona tiesas tiesneses lēmumu, Administratīvā apgabaltiesa ar 2005.gada 30.jūnija

lēmumu atstājusi negrozītu Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2005.gada 2.maija lēmumu, bet AS „L&T Hoetika” blakus sūdzību noraidījusi. Lēmums pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 184.panta 2. un 4.punktam, pieteikumu tiesā, cita starpā, var iesniegt par iestādes faktisko rīcību, kā arī publisko tiesību līguma atbilstību tiesību normām, tā spēkā esamību vai izpildes pareizību. Atbilstoši minētā likuma 191.panta pirmās daļas 8.punktam, tiesnesis atsakās pieņemt pieteikumu, ja to iesniegusi persona, kurai nav tiesību iesniegt pieteikumu. Saskaņā ar APL 31.panta otro daļu pieteikumu tiesā var iesniegt privātpersona, kuras tiesības vai tiesiskās intereses ir aizskartas vai var tikt aizskartas.

Izskatot jautājumu par AS „L&T Hoetika” pieteikuma pieņemšanu, ir strīds par to, vai AS „L&T Hoetika” tiesības vai tiesiskās intereses ir aizskartas vai var tikt aizskartas ar pārsūdzēto Rīgas domes rīcību un ar citu sabiedrību noslēgto cieto sadzīves atkritumu apsaimniekošanas līgumu.

[3.2] AS „L&T Hoetika” ar Rīgas domi 1997.gada 19.decembrī noslēgusi cieto sadzīves atkritumu apsaimniekošanas līgumu Rīgas pilsētas teritorijā līdz 2020.gada 19.decembrim. Pieteicēja uzskata, ka šādu līgumu noslēgšana minētajā laika periodā ar citām sabiedrībām aizskar pieteicējas tiesības un tiesiskās intereses.

Apgabaltiesa atzinusi, ka attiecīgu līgumu noslēgšana ar citām personām pati par sevi nevar radīt pieteicējas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu. Pieteicējas subjektīvo tiesību aizskārumu var vērtēt atkarībā no noslēgtā līguma (ar AS „L&T Hoetika”) izpildes, par ko pieteicēja, atbilstoši APL 184.panta 4.punktam, var iesniegt pieteikumu.

[3.3] Lietā nav strīda par to, ka Rīgas domes noslēgtie sadzīves atkritumu apsaimniekošanas līgumi atzīstami par publisko tiesību līgumiem.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments atzinis, ka, atbilstoši komercietību principam, netiek atzīta aizsardzība pret konkurenci un cita konkurenta darbības pieļaušanu. Tas pamatojas ar to, ka ekonomikas pamatlikumi pirmām kārtām vērsti uz konkurences attīstīšanu un tādēļ vēlme būt aizsargātam pret nevēlamu konkurenci principā netiek uzskatīta par tiesisku interesi. Tādējādi to nevar aizstāvēt tiesā. Turklāt tiesību literatūrā atzītie izņēmuma kritēriji attiecināmi uz jebkuru savstarpējo konkurenci ietekmējošu lēmumu, kura rezultātā kādai citai personai tiek piešķirtas kādas tiesības (labums), tai skaitā uz koncesiju, subsīdiju un atļauju (licenču) piešķiršanu, nodokļu atlaidēm.

Tādējādi minētajā lēmumā atzīts, ka attiecīgie kritēriji attiecināmi, cita starpā, uz atļauju (licenču) piešķiršanu, kuras tiek izsniegtas administratīvā kārtībā un var būt pamats saimnieciskās darbības veikšanai. Turklāt arī atkritumu apsaimniekošanas līgumam atzīts licences raksturs.

[3.4] Apgabaltiesa uzskatījusi, ka sabiedrība, veicot sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, veic saimniecisko darbību un tās rezultātā gūst peļņu, tādējādi iegūstot attiecīgas nozares tirgus dalībnieka statusu. Tas apstāklis, ka šādas tiesības piedalīties attiecīgā tirgū iegūtas (iegūstamas) administratīvā kārtībā, negroza iegūto tiesību saturu. Pieteikumā norādīts, ka ar 1997.gada 19.decembrī noslēgto līgumu AS „L&T Hoetika” piešķirtas ekskluzīvas cieto sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tiesības Rīgas pilsētas teritorijā, kā rezultātā pieteicējai ir pamatota un tiesiska no noslēgtā līguma izrietoša interese gūt peļņu (*lietas lapa 7*). Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis norādījis, ka Rīgas domes rīcības rezultātā, noslēdzot līgumu ar citu apsaimniekotāju, pieteicēja zaudē klientus. Apelācijas instances tiesa secinājusi, ka pieteicēja faktiski vēlas aizsargāt savas ekonomiskās intereses, kuras attiecīgā tirgū varētu ietekmēt konkurence.

Administratīvā apgabaltiesa atzinusi, ka no pašvaldības saņemtā atļauja (līgums) veikt attiecīgu darbību nav nošķirama no pašas saimnieciskās darbības, pretējā gadījumā šāda atļauja (līgums) zaudē jēgu, jo tās iegūšanas interese no izpildītāja puses ir saimnieciskā darbība.

Nemot vērā minēto, apgabaltiesa arī uzskatījusi, ka pieteicēja nepamatoti norāda uz nepieciešamību nošķirt aizsargāšanos pret konkurenci un aizsargāšanos pret prettiesiskām darbībām, kas apdraud tiesiski iegūtu tirgus dalībnieka pozīciju tirgū, tā kā abos gadījumos ir atšķirīgs iegūto tiesību pamats, proti, ekonomiskas konkurences ceļā vai administratīvā kārtībā. Apgabaltiesa norādījusi, ka apsaimniekošanas līgums rada tiesības veikt konkrētu darbību, bet tikai realizējot šīs tiesības, persona var iegūt (vai neiegūt) tirgus dalībnieka pozīciju, kuru iespējams var ietekmēt ekonomiski kritēriji un konkurence.

[3.5] Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments arī norādījis uz kritērijiem, atbilstoši kuriem būtu vērtējams subjektīvo tiesību aizskārums un iespējama tā aizsardzība tiesā.

Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka pirmās instances tiesas tiesnese pamatoti atzinusi, ka, pieteicējas ekonomiskā interese nav ar tiesību normām aizsargāta, jo konkrētajā nozarē tiesību norma ar mērķi aizstāvēt trešo personu (konkurentu) tiesības nav izdota.

Šajā sakarībā nepamatota ir arī pieteicēja norāde uz Konkurences likumu, atbilstoši kuram neesot noteikts tā mērķis radīt konkurenci. Vienlaikus pieteicēja pamatoti (bet pretrunā pirmajam argumentam) norādījusi uz Konkurences likuma 2.pantā ietverto likuma mērķi, kurš, cita starpā, vērsts uz brīvas konkurences aizsardzību, saglabāšanu un attīstību. Konkrētajā gadījumā, atbilstoši minētajam, nav pamata atsaukties uz ierobežotu konkurenci vai tādām tirgus nozarēm, kurās konkurences nav, tā kā tā noteiktu apstākļu dēļ nav iespējama. Administratīvā kārtība atļaujas (līguma) saņemšanai veikt attiecīgo darbību ir līdzeklis šāda pakalpojuma nodrošināšanai pašvaldībā un izpildes kontrolei, tā kā atkritumu apsaimniekošana noteikta kā viena no pašvaldības funkcijām. Tomēr šāda kārtība nav vērsta uz konkurences ierobežošanu, tādējādi ar citu sabiedrību noslēgts līgums, kā apgabaltiesa jau norādījusi, pats par sevi nevar prettiesiski apdraudēt pieteicēja stāvokli tirgū.

Administratīvā apgabaltiesa nav konstatējusi, ka ar citu sabiedrību noslēgtais pašvaldības līgums būtiski ierobežo pieteicējas tiesības salīdzinājumā ar konkurentu vai faktiski izslēdz to no tirgus. Kā paskaidrojis pieteicējas pārstāvis tiesas sēdē, izskatot pieteikumu pēc būtības, būtu noskaidrojama pieteicējas ar 1997.gada 19.decembra līgumu nodibināto tiesību ekskluzivitātes pastāvēšana. Apgabaltiesa secinājusi, ka pieteicēja faktiski vēlas konstatēt (kaut gan pieteikumā jau norādījusi uz tādu esamību) un aizsargāt savas ekskluzīvās (izņēmuma) tiesības attiecīgā nozarē, nevis to būtisku ierobežojumu salīdzinājumā ar citiem tirgus dalībniekiem vai izslēgšanu no tirgus. Turklāt ar 1997.gada 19.decembra līgumu nodibināto tiesību apjoms (saturs) (ja par to ir strīds) būtu konstatējams, vērtējot minēto līgumu. Apgabaltiesa atzinusi, ka tas nav konkrētā pieteikuma priekšmets.

Apgabaltiesa arī atzinusi, ka nav vērtējama vienlīdzības principa ievērošana, jo pieteicēja jau ir ieguvusi tiesības veikt apsaimniekošanu, bet tiesā apstrīd vēlāk ar citu sabiedrību noslēgtu līgumu.

[3.6] Ievērojot minētos apstākļus, apelācijas instances tiesa atzinusi, ka nav konstatējamās AS „L&T Hoetika” subjektīvās tiesības vērsties ar pieteikumu tiesā.

[3.7] Pieteicēja blakus sūdzībā norādījusi, ka pirmās instances tiesas tiesnese nav vērtējusi apstākli, ka Rīgas dome ir pārkāpusi procedūru apstrīdētā līguma noslēgšanā.

Apgabaltiesa atzinusi, ka pieteicējas arguments ir nepamatots. Primāri ir izlemjams jautājums par pieteikuma pieņemšanu un konkrētās personas tiesībām tādu iesniegt. Ja arī norādītie pārkāpumi bijuši, tie nerada tieši pieteicējas tiesību un tiesisko interešu aizskārumu, kā arī šīs personas tiesības iesniegt pieteikumu un tiesas pienākumu ierosināt administratīvo lietu uz konkrētā pieteikuma pamata.

[3.8] Pieteicēja blakus sūdzībā norādījusi, ka Administratīvā rajona tiesa jau lēmusi par analogisku pieteikumu pieņemšanu, tādējādi radot tiesu praksi. Tomēr pirmās instances tiesas tiesnese, pieņemot pārsūdzēto lēmumu, nav pamatojusi prakses maiņu.

Apgabaltiesa piekritusi pieteicējas norādei, tomēr atzinusi, ka minētais nav pamats Administratīvās rajona tiesas tiesneses lēmuma atcelšanai, tā kā apgabaltiesa pirmās instances tiesas tiesneses lēmumu par atteikumu pieņemt pieteikumu atzinusi par pamatotu. Ja tiesnese ir secinājusi, ka prakse ir maināma, iepriekš pieņemtie lēmumi citās lietās paši par sevi nerada personas tiesības uz analogisku lēmumu.

[4] Par minēto Administratīvās apgabaltiesas lēmumu pieteicēja iesniegusi blakus sūdzību Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentam, lūdzot atcelt Administratīvās apgabaltiesas lēmumu un nodot lietu jaunai izskatīšanai. Blakus sūdzība pamatota ar tālāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Rīgas domei noslēdzot atkritumu apsaimniekošanas līgumu ar SIA „Cleanaway”, pieteicējai netika aizskartas tiesības veikt atkritumu apsaimniekošanu kā tādās, bet tika aizskarts šīs pieteicējas tiesības saturs, tas ir, pieteicēja vairs nevarēs pilnīgi izvest atkritumus, kā rezultātā saruks pieteicējas apkalpojamo klientu apjoms un tādējādi tiks aizskarta arī AS „L&T Hoetika” ekonomiskā interese.

[4.2] Blakus sūdzības iesniedzēja atsauca uz līdzīgu gadījumu ar SIA „Lattelekom”, ar kuru tika noslēgts līgums par ekskluzīvām tiesībām sniegt telekomunikāciju pakalpojumus. Blakus sūdzības iesniedzēja norāda, ka SIA „Lattelekom” lieta nav pilnīgi identiska ar pieteicējas lietu, bet abu lietu pamatprincipi ir vieni un tie paši. Proti, pirmkārt, komersants noslēdz līgumu ar publisko tiesību subjektu. Otrkārt, ar līguma noslēgšanu komersants saņem tiesības ar noteiktu saturu. Treškārt, publisko tiesību subjekta rīcības rezultātā tiek aizskartas komersanta jau iegūtās tiesības. Atšķirībā no SIA „Lattelekom” lietas, kur tiesību aizskārums notika tieši, saīsinot ekskluzīvo tiesību termiņu, AS „L&T Hoetika” lietā tas notika netieši, tas ir, noslēdzot jaunu atkritumu apsaimniekošanas līgumu ar SIA „Cleanaway”.

[4.3] AS „L&T Hoetika” nav iesniegusi pieteikumu ar mērķi aizsargāties pret konkurenci, kā tas ir saprasts pirmajās divās tiesu instancēs, bet ar mērķi aizsargāt ar 1997.gada 19.decembra līgumu iegūtās tiesības. Tas, ka šo tiesību aizsardzības rezultātā var tikt ietekmēta konkurence, ir pareizi, bet tas ir sekundārs šī strīda aspekts. Primārais ir jautājums par tiesībām un AS „L&T Hoetika” nav rīkojusies prettiesiski, ka noslēdzot līgumu ar publisko tiesību subjektu, ir saņēmusi ekskluzīvas tiesības, kas paredz

ekonomisko interesi. Tas, ka pieteicējas tiesību aizsardzība ir saistīta ar ekonomiska rakstura sekām, nenozīmē, ka AS „L&T Hoetika” nav tiesīga aizsargāt savas tiesiski iegūtās tiesības.

[4.4] Blakus sūdzības iesniedzēja norāda arī uz tiesas prakses maiņu, kas nebija pamatota ne pirmajā, ne otrajā tiesas instancē, tādējādi pārkāpjot vienlīdzības un tiesiskās paļāvības principu. Pamatojums tiesas prakses maiņai bija obligāti nepieciešams. Prakses maiņas pamatojuma neesamībai būtu jābūt absolūtam iemeslam zemākās tiesu instances lēmuma atcelšanai.

[5] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvji paskaidroja, ka viņi vēlas aizsargāt ar līgumu iegūtās tiesības, ekonomiskās intereses ir sekundārs jautājums. Pārstāvji norādīja, ka Administratīvajā rajona tiesā ir iesniegti pieteikuma papildinājumi, kuros ietverts jautājums par pieteicējas tiesību ekskluzivitāti sniegt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus atbilstoši 1997.gada 19.decembra līgumam, no kura izrietēs, vai Rīgas domes rīcība, noslēdzot līgumu ar citiem atkritumu apsaimniekotājiem bijusi prettiesiska. Tādējādi primārais jautājums ir par tiesību ekskluzivitāti, bet jautājums par Rīgas domes faktisko rīcību ir sekundārs. Attiecībā uz tiesas prakses maiņu, pārstāvji norādīja, ka prakses maiņas nepamatošana ir absolūts pamats Administratīvās apgabaltiesas lēmuma atcelšanai.

### **Motīvu daļa**

[6] Atbilstoši APL 184.panta 2. un 4.punktam, pieteikumu tiesā, cita starpā, var iesniegt par iestādes faktisko rīcību, kā arī publisko tiesību līguma atbilstību tiesību normām, tā spēkā esamību vai izpildes pareizību. Saskaņā ar minētā likuma 191.panta pirmās daļas 8.punktu, tiesnesis atsakās pieņemt pieteikumu, ja to iesniegusi persona, kurai nav tiesību iesniegt pieteikumu.

APL 31.panta otrajā daļā noteikts, ka pieteikumu, izņemot likumā noteiktos gadījumus, var iesniegt privātpersona, kuras tiesības vai tiesiskās intereses ir aizskartas vai var tikt aizskartas. Līdz ar to esošs vai vismaz iespējams privātpersonas tiesību vai tiesisko interešu aizskārums uzskatāms par pieteikuma iesniegšanas priekšnosacījumu.

[7] AS „L&T Hoetika” iesniegusi tiesā pieteikumu, kurā lūgusi atzīt par prettiesisku Rīgas domes faktisko rīcību, noslēdzot atkritumu apsaimniekošanas līgumu ar SIA „Cleanaway”, atzīt par spēkā neesošu līgumu starp Rīgas domi un SIA

„Cleanaway”, kā arī aizliegt Rīgas domei un Rīgas domes Vides departamentam līdz 2020.gada 19.decembrim slēgt atkritumu apsaimniekošanas līgumus par tādu atkritumu apsaimniekošanu Rīgas pilsētā, kurus šobrīd apsaimnieko AS „L&T Hoetika”.

Konkrētajā gadījumā, lai noskaidrotu, vai AS „L&T Hoetika” ir subjektīvas tiesības iesniegt pieteikumu atbilstoši APL prasībām, nepieciešams izvērtēt, vai ar Rīgas domes rīcību, noslēdzot 2005.gada 9.martā līgumu un SIA „Cleanaway”, ir aizskartas AS „L&T Hoetika” tiesības vai tiesiskās intereses. Pieteicēja uzskata, ka līgumu noslēgšana ar citām atkritumu apsaimniekošanas sabiedrībām AS „L&T Hoetika” līguma ar Rīgas domi darbības laikā (līdz 2020.gada 19.decembrim), aizskar pieteicējas tiesības un tiesiskās intereses.

[8] Administratīvo lietu departamenta ieskatā apelācijas instances tiesa pamatoti norādījusi, ka attiecīgu līgumu noslēgšana ar citām personām pati par sevi nevar radīt pieteicējas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu. Pieteicējas subjektīvo tiesību aizskārumu var vērtēt atkarībā no noslēgtā līguma (ar AS „L&T Hoetika”) izpildes, par ko pieteicēja, atbilstoši APL 184.panta 4.punktam, var iesniegt pieteikumu.

[9] Komersants, veicot sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, veic saimniecisko darbību un tās rezultātā gūst peļņu. Apelācijas instances tiesa pamatoti secinājusi, ka pieteicēja faktiski vēlas aizsargāt savas ekonomiskās intereses, kuras attiecīgā tirgū varētu ietekmēt konkurence. No pašvaldības saņemtā atļauja (līgums) veikt attiecīgu darbību nav nošķirama no pašas saimnieciskās darbības, pretējā gadījumā šāda atļauja (līgums) zaudē jēgu, jo tās iegūšanas interese no izpildītāja puses ir saimnieciskā darbība. Apsaimniekošanas līgums rada privātpersonai tiesības veikt konkrētu darbību, bet tikai realizējot šīs tiesības, persona var iegūt (vai neiegūt) tirgus dalībnieka pozīciju, kuru, iespējams, var ietekmēt ekonomiski kritēriji un konkurence.

Kā atzīst Administratīvo lietu departaments, Administratīvā apgabaltiesa pamatoti secinājusi, ka pieteicēja faktiski vēlas konstatēt ( kaut gan pieteikumā tā jau norādījusi uz tādu esamību) un aizsargāt savas ekskluzīvās (izņēmuma) tiesības attiecīgā nozarē. Turklāt ar 1997.gada 19.decembra līgumu nodibināto tiesību apjoms (saturš) (ja par to ir strīds) būtu konstatējams, vērtējot minēto līgumu. Apgabaltiesa pamatoti atzinusi, ka tas nav pieteicējas pieteikuma priekšmets.

[10] Atbilstoši Administratīvo lietu departamenta izveidotajai tiesu praksei, ja netiek pierādīta tieša tiesiska interese, pastāv tā sauktā tiesiskas intereses neesamības



prezumpcija. Minētais izriet no Administratīvo lietu departamenta 2004.gada 3.augusta lēmuma lietā Nr. SKA – 183, kurā norādīts, ka atbilstoši komercietību pamatprincipam netiek atzīta aizsardzība pret konkurenci un cita konkurenta darbības pieļaušanu. Secinātais pamatojas uz to, ka ekonomikas pamatlikumi pirmām kārtām vērsti uz konkurences attīstīšanu un tādēļ vēlme būt aizsargātam pret nevēlamu konkurenci principā netiek uzskatīta par tiesisku interesi un tādējādi to nevar aizstāvēt tiesā (sk. minētā lēmuma 8.punktu).

[11] Atkritumu apsaimniekošanas nozarē nepastāv īpaša, likumdevēja tieši paredzēta tiesību norma, kas aizstāvētu trešās personas (konkurenta) tiesības. Atkritumu apsaimniekošanas likums tikai vispārīgi nosaka atkritumu apsaimniekošanas kārtību.

Nevienā tiesību normā nav noteikts, ka tiesības sniegt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus ir ekskluzīvas un tās var tikt piešķirtas tikai vienai privātpersonai, kas šos pakalpojumus sniedz. Gluži otrādi, Atkritumu apsaimniekošanas likuma 15.pantā (redakcija, kas bija spēkā uz līguma noslēgšanas brīdi starp Rīgas domi un SIA „Cleanaway”) bija vispārīgi noteikts, ka juridiskā persona, kura nodarbojas ar sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, slēdz līgumus ar tām pašvaldībām, kuru administratīvajā teritorijā tiek veiktas attiecīgās darbības. Administratīvo lietu departaments savā praksē jau ir analizējis Rīgas domes 2002.gada 22.oktobra saistošos noteikumus Nr.38 „Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas noteikumi” (sk. 2004.gada lietu Nr.SKA-256) un secinājis, ka ar atkritumu apsaimniekošanu atbilstoši minētajiem noteikumiem var nodarboties ikviena fiziska vai juridiska persona, kurai ir atbilstoši transportlīdzekļi, iekārtas un ierīces un kura noslēgusi līgumu ar Vides departamentu par atkritumu apsaimniekošanu, kā arī kurai ir izsniegta licence likumā noteiktajā kārtībā. Tādējādi normatīvie akti neparedzēja kādas juridiskās personas ekskluzīvas (izņēmuma) tiesības sniegt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus.

Atkritumu apsaimniekošanas likuma pašlaik spēkā esošās redakcijas 15.pants noteic, ka pašvaldība, izvēlas komersantu, kurš veiks sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu un uzglabāšanu attiecīgajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonā, tādā kārtībā, kāda noteikta iepirkumu regulējošos normatīvajos aktos, organizējot iepirkuma procedūru par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu noteiktā zonā. Tādējādi likumdevējs atļauj jebkuram komersantam piedalīties iepirkuma procedūrā par tiesībām sniegt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus.

No minētā izriet, ka AS „L&T Hoetika” ekonomiskā interese nav ar tiesību normām aizsargāta. Kā norādīts Vācijas administratīvā procesa tiesību doktrīnā, nav

pieļaujamas prasības, ar kurām tiek realizētas tikai ekonomiskas vai ideālas intereses, kas tiesiski nav aizsargātas. (Vildbergs H.J., Messeršmits K., Niedre L. Pilsonis tiesiskā valstī. Rīga: Eurofaculty, 2004, 181.lpp.)

[12] Ievērojot minēto, AS „L&T Hoetika” intereses nav uzskatāmas par tiesiski aizsargājamām, tādējādi Administratīvo lietu departaments atzīst par pamatotu apelācijas instances tiesas secinājumu, ka AS „L&T Hoetika” nav subjektīvo tiesību vērsties ar pieteikumu tiesā, proti, tai konkrētajā gadījumā nepiemīt *locus standi* (tiesības vērsties tiesā).

[13] Pieteicēja blakus sūdzībā norādījusi, ka Administratīvā rajona tiesa jau lēmusi par analogiska pieteikuma pieņemšanu, tādējādi radot tiesu praksi, tomēr ne pirmās instances tiesas tiesnese, ne otrās instances tiesa nav pamatojusi prakses maiņu.

Kā atzīst Administratīvo lietu departaments, viens pirmās instances tiesas lēmums neveido tiesu praksi, kā to uzskata blakus sūdzības iesniedzēja.

Administratīvo lietu departaments atzīst, ka tas vien, ka pie līdzīgiem pieteikumiem vienā gadījumā ir pieņemts pieteikums, bet otrā gadījumā atteikts pieņemt pieteikumu, vēl nenozīmē, ka notikusi nepamatota prakses maiņa. Ja, izskatot lietu, tiesa konstatēs, ka pieteikumu iesniegusi persona, kurai nav tiesību iesniegt pieteikumu, tai atbilstoši APL 282.panta 2.punktam ir jāizbeidz tiesvedība lietā. Tādējādi, pamatojoties uz to, ka pieteikumu iesniegusi persona, kurai nav tiesību iesniegt pieteikumu, pieteikums var tikt nepieņemts tiesā un uz tā paša pamata lieta var tikt izbeigta, ja pieteikums bija pieņemts.

Turklāt jāņem vērā, ka augstākas instances tiesa nav veikusi kontroli pār pieteicējas minēto gadījumu, kad pieteikums tika pieņemts, tādēļ nevar lemt par minēto gadījumu, jo konkrētā lieta vēl nav izskatīta pat pirmajā instancē.

Bez tam no tiesu prakses nepieciešams nodalīt judikatūru, lai izvairītos no kļūdainu vai atceltu tiesu nolēmumu izmantošanas tiesu nolēmumu argumentācijā. Kā atzīts juridiskajā literatūrā “tiesu prakse” ir plašāks, primāri socioloģisks jēdziens, kas ietver tiesas darbību sabiedrības kontekstā. “Judikatūra” turpretim ir šaurāks, tīri juridisks jēdziens, kas nozīmē, galvenokārt, augstāko tiesu nolēmumu kopumu, kas ir pieejami sabiedrībai (publicēti) un kas satur abstraktas juridiskas atziņas (*rules, Rechtserkenntnisse*), bet pie judikatūras nepieder, piemēram, atcelti un acīmredzami kļūdaini spriedumi (taču tie pieder pie tiesu prakses).” (sk. Neimanis J. Judikatūra un tās saistošais spēks. Jurista vārds, 2005.gada 8.marts, Nr.9 (364)).

Kā atzīst Administratīvo lietu departaments, tiesai būtu jāpamato tieši judikatūras maiņa, ja tam ir svarīgi iemesli. Konkrētajā gadījumā pieteicēja atsaukusies tikai uz pirmās instances tiesas lēmumu, ar kuru pieņemts līdzīgs pieteikums. Tādējādi minētais lēmums nevar tikt pieskaitīts pie judikatūras. Ievērojot minēto, nav pamatots blakus sūdzības iesniedzējas arguments, ka tiesu prakses maiņas nepamatošana ir absolūts pamats tiesas nolēmuma atcelšanai.

[14] Tiesas rīcību, nepamatojot, kāpēc pieteicējas pieteikums pret atbildētājiem Vides departamentu un Rīgas domi ar trešo personu SIA „Cleanaway” pretstatā citam AS „L&T Hoetika” pieteikumam ar tiem pašiem atbildētājiem, bet ar citām trešajām personām, nav pieņemts, blakus sūdzības iesniedzēja nepamatoti kvalificējusi kā vienlīdzības principa pārkāpumu.

Administratīvo lietu departaments uzskata, ka APL 6.pantā ietvertais vienlīdzības princips ir realizējams kopā ar citiem administratīvā procesa principiem, tai skaitā ar tiesību normu saprātīgas piemērošanas principu. Tiesai nav pienākuma sekot tādiem lēmumiem, kurus tā pati uzskatījusi par nepamatotiem, un vēlāku lēmumu pamatošanai ir atradusi tiesiski pareizāku risinājumu.

[15] Ievērojot iepriekš izklāstītos argumentus, Administratīvo lietu departaments atzīst, ka Administratīvās apgabaltiesas lēmums atstājams negrozīts, bet blakus sūdzība noraidāma.

### **Nolēmuma daļa**

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323. panta 1.punktu Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

### **n o l ē m a**

Administratīvās apgabaltiesas 2005.gada 30.jūnija lēmumu atstāt negrozītu, bet akciju sabiedrības „L&T Hoetika” blakus sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs

senators

V. Jonikāns

senatore

J. Briede

senatore

G. Višņakova